

Przygodzki, Jacek

Przyczynek do problematyki dekoncentracji w pracach komisji do usprawnienia administracji publicznej w II Rzeczypospolitej

Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego 12, 227-235

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JACEK PRZYGODZKI
(Wrocław)

Przyczynek do problematyki dekoncentracji w pracach komisji dla usprawnienia administracji publicznej w II Rzeczypospolitej

Ein Beitrag zur Problematik der Dekonzentration in den Arbeiten der Kommission zur Verbesserung der Öffentlichen Verwaltung in der Zweiten Republik Polen

1. Uwagi ogólne. 2. Zasada dekoncentracji w okresie przejściowym 1918–1921. 3. Dekoncentracja w pracach Komisji dla usprawnienia administracji z 1923. 4. Dekoncentracja w ustaleniach Komisji trzech i Komisji ministra Kazimierza Młodzianowskiego. 5. Zasada dekoncentracji w pracach Komisji dla usprawnienia administracji publicznej z 1928 r. 6. Konkluzje.

1. Einleitende Bemerkungen; 2. Das Prinzip der Dekonzentration in der Übergangszeit 1918–1921; 3. Dekonzentration in den Arbeitsergebnissen der Kommission zur Verbesserung der Öffentlichen Verwaltung von 1923; 4. Dekonzentration in den Arbeitsergebnissen der „Dreierkommission“ und der Kommission von Minister Kazimierz Młodzianowski; 5. Das Prinzip der Dekonzentration in Arbeiten der Kommission zur Verbesserung der Öffentlichen Verwaltung von 1928; 6. Schlussfolgerungen.

1

Problematyka dekoncentracji, jako scedowanie prawa podejmowania decyzji władczych z organów wyższego szczebla na organy podległe, w nauce prawa administracyjnego pojawiła się w połowie XIX w., a zawdzięczamy ją francuskiej nauce administracji. Jako pierwszy pojęcie dekoncentracji ustalił francuski prawnik L. Aucoc w 1869 r. w ramach cyklu wykładu w Cesarskiej Szkole Dróg i Mostów, rozdzielając go od pojęcia „decentralizacji”¹. Oba problemy od momentu pojawienia się dotyczyły sposobu realizacji władzy państwowej, przy czym wyznaczały one zasadniczo odmienne płaszczyzny metodologiczne analizy problemów władzy. Dekoncentracja jako postać administracji scentralizowanej stała się przedmiotem zainteresowania, gdy uznano, że rozwiązania centralizacyjne i decentralizacyjne

¹ J. Niczyporuk, *Dekoncentracja administracji publicznej*, Lublin 2006, s. 9–10; H. Izdebski, *Problemy decentralizacji administracji we Francji w XIX w.*, „Czas. Praw.-Hist.” t. XXVIII, z. 1, 1976 r., s. 167.

mogą współkształtować ustrój administracji terytorialnej państwa². Dynamiczny rozwój badań na opisywaną problematyką przyniósł XX wiek.

Również na ziemiach polskich po odzyskaniu niepodległości w listopadzie 1918 r. powszechnym hasłem było utworzenie polskiego systemu administracyjnego – działającego sprężyscie, zgodnie z założeniami doktryny nowoczesnej nauki administracji, która głosiła m.in. hasła zespolenia i dekoncentracji administracji. Problemów do rozwiązania było wiele. Na ziemiach polskich, co było efektem 123-letniej niewoli, istniało kilka systemów administracyjnych. Oprócz uregulowań prawnych państw zaborczych istniały rozwiązania francuskie na ziemiach byłego Księstwa Warszawskiego, węgierskie na Spiszu i Orawie oraz systemy wprowadzane w czasie I wojny światowej na terenach Generalnego Gubernatorstwa Warszawskiego i Lubelskiego, Zarządu Cywilnego Ziem Wschodnich, Zarządu Cywilnego Ziem Wołynia i Frontu Podolskiego, Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych, Litwy Środkowej, a także przez Polską Komisję Likwidacyjną w Galicji³, Naczelną Radę Ludową w zaborze pruskim oraz Radę Narodową Księstwa Cieszyńskiego, Spiszu i Orawy⁴. Dlatego należało jak najszybciej podjąć kroki zmierzające do wprowadzenia tymczasowego systemu zarządu państwem, a następnie do stworzenia jednolitej administracji.

2

Już w pierwszej ustawie z 2 sierpnia 1919 r. o organizacji władz administracyjnych II instancji tworzącej tymczasowy kształt polskiej administracji znalazła się zasada dekoncentracji i zespolenia. W artykule 7 ustawy ustawodawca zapisał, że *poszczególni ministrowie mogą drogą rozporządzenia przekazywać wojewodzie decyzje zastrzeżone im dotąd w toku instancji*⁵. Powyższy przepis wyko-

² J. Jeżewski, *Dekoncentracja terytorialna administracji jako zasada prawa administracyjnego we Francji*, Kolonia Limited 2004, s. 47.

³ O Polskiej Komisji Likwidacyjnej patrz [w:] M. Ptak, *Polska Komisja Likwidacyjna wobec formujących się władz centralnych II Rzeczypospolitej (październik 1919–styczeń 1919)*, „Acta Univ. Wratisl.”, nr 411, Prawo LXXIII, 1979, s. 123–139.

⁴ *Mapa nawarstwienia systemów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] K. Dubiel, *Przełamanie granic w podziale administracyjnym państwa*, „Gaz. Admin. i Policji Państw.,” nr 23, 1929, s. 828 (12). A Bosiacki, *Od naturalizmu do etatyzmu. Doktryna samorządu terytorialnego Drugiej Rzeczypospolitej 1918–1939*, Warszawa 2006, s. 18; *Historia państwa i prawa Polski 1918–1939. Część I*, red. F. Ryszka, Warszawa 1962, s. 168; o Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego patrz [w:] B. Cybulski, *Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (1918–1920). Studium historyczno-prawne*, Opole 1980, s. 223.

⁵ Dziennik Praw Państwa Polskiego, 1919, nr 65, poz. 395; A. Konieczny, T. Kruszewski, *Historia administracji na ziemiach polskich. Wybór źródeł*, Kolonia Limited 2001, s. 348–349.

nano na podstawie Rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1919 r. do ustawy tymczasowej z dnia 2 sierpnia 1919 r. (Dz. Pr. P.P. nr 65, poz. 395) o organizacji władz administracyjnych II instancji⁶. Przekazywało ono wojewodom kompetencje z zakresu: zabezpieczenia bezpieczeństwa i spokoju publicznego (art. 7), spraw wojskowych (art. 8), spraw wyznaniowych (art. 9.), spraw zdrowia publicznego (art. 10), aprowizacji (art. 11), ochrony pracy i opieki społecznej (art. 12), spraw rolniczych i weterynaryjnych (art. 13), administracji przemysłowej (art. 14), robót publicznych (art. 15), spraw gospodarczych Urzędu Wojewódzkiego i podległych mu urzędów (art. 16) oraz samorządu (art. 17). Oprócz spraw wymienionych w powyższych zakresach poszczególni ministrowie nadal mogli przekazywać inne kompetencje, które wynikały z ich zakresu władzy⁷.

Mimo że rozporządzenie Rady Ministrów z 13 listopada 1919 r. dokonało dekoncentracji władzy z administracji centralnej na organy wojewódzkie, nie była to akcja kompleksowa. Objęła ona jedynie zadania ministrów, które posiadali do chwili wejścia w życie ustawy z 2 sierpnia 1919 r., czyli do 14 sierpnia 1919 r. Dekoncentracją nie objęto również kompetencji z zakresu administracji specjalnej, przekazano jedynie uprawnienia dotyczące administracji ogólnej. Zadania przeniesiono tylko na wojewodów, nie uczyniono cesji kompetencji wojewodów na starostów powiatowych⁸.

Pierwsza akcja dekoncentracyjna nie mogła zostać zrealizowana w pełni. Powodów było kilka. Przede wszystkim młode państwo polskie nie posiadało jeszcze właściwych kadr administracyjnych, które mogłyby podjąć szerokim kompetencjom przekazanych przez władze centralne. Drugim ważnym powodem częściowej cesji zadań administracyjnych była postawa niektórych ministerstw, którzy dążyli do umacniania własnej pozycji przez rozbudowanie aparatu administracyjnego we wszystkich instancjach⁹. Po wprowadzeniu pierwszych uregulowań prawnych dotyczących organizacji administracji władze państwowe chciały stworzyć specjalne gremium, które przygotowałoby projekt kompleksowej unifikacji administracji. Pierwsza komisja reformy administracji została powołana już 29 lipca 1920 r. pod przewodnictwem Stanisława Wojciechowskiego – ministra spraw wewnętrznych w rządach Ignacego Paderewskiego i Leopolda Skulskiego¹⁰. Miała ona przedsta-

⁶ Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (dalej Dz. U. R.P.), 1919, nr 90, poz. 490.

⁷ A. Konieczny, T. Kruszewski, *op. cit.*, s. 358–361.

⁸ R. Hausner, *Dekoncentracja*, „Gaz. Admin. i Policji Państw.”, nr 1, 1929, s. 1–2.

⁹ *Ibidem*, s. 2.

¹⁰ A. Kosicka, *Gabinet Paderewskiego, 16.01.1919–9.12.1919*; A. Wątor, *Gabinet Leopolda Skulskiego 13. 12. 1919–19.06.1920*, [w:] *Gabinety drugiej Rzeczypospolitej*, red. J. Faryś i J. Pajewski, Szczecin–Poznań 1991, s. 53, 61.

wić propozycje uproszczenia administracji publicznej, w tym zmniejszyć liczbę urzędów i urzędników, oraz zapewnić jednolitość i sprawność działania całej administracji¹¹. Niestety nie podjęła spraw z zakresu dekoncentracji. Rezultaty pracy tej komisji były jednak skromne. Z powodu upadku rządu Skulskiego i zbliżania się wojsk bolszewickich do Warszawy musiała zakończyć swoje prace.

Znaczenie zasady dekoncentracji zauważono również w czasie prac nad pierwszą konstytucją odrodzonej Polski. Ostatecznie art. 66 stwierdzał: *W organizacji administracji państwowej przeprowadzana będzie zasada dekoncentracji. Organy administracji państwowej w poszczególnych jednostkach terytorialnych mają być przy tym zespolone w jednym urzędzie pod jednym zwierzchnikiem. Zarazem uwzględniona będzie zasada udziału obywateli, powołanych drogą wyborów, w wykonaniu zadań tych urzędów w granicach, określonych ustawami*¹². Konstytucja marcowa, jako jedna z nielicznych konstytucji europejskich, sformułowała wprost zasadę dekoncentracji administracji państwowej, która byłaby powiązana bezpośrednio z obowiązkiem zespolenia organów administracji w jednostkach podziału terytorialnego państwa¹³.

3

Zasady określone w konstytucji marcowej oraz postulaty unifikacyjne miały zostać przygotowane przez kolejną komisję rządową. 12 lutego 1923 r. rozpoczęła działalność druga Komisja dla reformy administracji pod przewodnictwem ówczesnego prezesa Rady Ministrów generała Władysław Sikorskiego. W skład komisji weszli: prof. Michał Bobrzyński; były namiestnik Galicji, senator prof. Stanisław Kasznica; prezes Towarzystwa Obrony Kresów Wschodnich Eugeniusz Starczewski; wiceminister spraw wewnętrznych Karol Olpiński; inż. Julian Eberhardt; wiceminister kolei żelaznych, prezes Prokuraturii Generalnej Stanisław Bukowiecki; wojewoda lubelski Stanisław Moskalewski i senator Wacław Janiszewski¹⁴.

W pierwszych posiedzeniach komisji z 12 i 13 lutego oprócz stałego składu udział wzięli wiceminister skarbu Bolesław Markowski oraz zastępca szefa sztabu generalnego generał Józef Rybak, zaś z ramienia ministerstwa spraw wewnętrz-

¹¹ H. Izdebski, M. Kulesza, *Administracja publiczna. Zagadnienia ogólne*, Warszawa 1998, s. 71–72.

¹² Dz. U. R.P., 1921, nr 44, poz. 267, s. 646.

¹³ J. Jeżewski, *op. cit.*, s. 50.

¹⁴ „Monitor Polski” (dalej „Mon. Pol.”), 1923, nr 35.

nych stawili się dyrektorzy departamentów Tadeusz Koncki i Władysław Weissbrod. Na tych posiedzeniach prezes rady ministrów Władysław Sikorski przedstawił plan reformy administracji oparty na zasadach konstytucji marcowej¹⁵. Jednym z głównych punktów tego planu było – zgodnie z art. 66 konstytucji – przeprowadzanie zespolenia organów administracji I i II instancji w rękach władz politycznych. Zespolenie miało objąć wszystkie organy administracji w większym lub mniejszym stopniu. Jeśli jakiś dział administracji miał pozostać poza strukturami województw lub powiatów, należało zapewnić wojewodom lub starostom możliwości nadzoru nad nim i odpowiedni wpływ na jego działalność; natomiast w odniesieniu do administracji pocztowej i kolejowej – ze względu na ich wagę dla obronności kraju – głos doradczy przy obsadzie ważniejszych stanowisk kierowniczych mieli mieć wojewodowie i starostowie. Kroki te miały doprowadzić do stworzenia jednolitej, działającej harmonijnie i sprężystej administracji rządowej, do podniesienia rangi wojewodów i starostów jako przedstawicieli rządu, a w wypadku wcielenia jakiegoś działu administracji do władz politycznych – do zmniejszenia wydatków personalnych i rzeczowych. Komisja miała pracować nad kształtem nowego podziału terytorialnego, nad przygotowaniem samorządu terytorialnego wszystkich trzech stopni według zasad wprowadzonych przez konstytucję z 1921 r. oraz nad przeprowadzeniem rewizji systemu administracji i biurowości, aby osiągnąć jak największą sprawność w urzędowaniu i zmniejszyć wydatki administracyjne¹⁶. Niestety w priorytetach prac komisji nie znalazła się sprawa dekoncentracji.

Komisja powołana przez W. Sikorskiego zdążyła wypracować wiele propozycji, szczególnie tych dotyczących: samorządu terytorialnego, funkcjonowania administracji rządowej, zwiększenia uprawnień koordynacyjnych wojewodów i starostów, reformy podziału wojewódzkiego oraz organizacji policji (zanim kres jej działalności przyniósł upadek rządu Sikorskiego w maju 1923 r.)¹⁷ Niestety nie przygotowano żadnych projektów dotyczących dekoncentracji administracji.

Po kilkuletniej przerwie w pracach nad dekoncentracją rząd Władysława Grabskiego 15 lipca 1925 r. podjął uchwałę poświęconą tej sprawie. Zobowiązywała ona ministrów do stosowania zasady dekoncentracji i odciążenia administracji centralnej w pracach projektujących akty prawne. Kierownicy resortów mieli wydać zarządzenia, które uzgadniałyby ówczesny stan faktyczny w zakresie podziału kompetencji pomiędzy poszczególnymi instancjami i przekazywałyby organom niższego szczebla decyzje zastrzeżone dla nich przepisami prawa. Ministrowie

¹⁵ „Mon. Pol.,” 1923, nr 37.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ H. Izdebski, M. Kulesza, *op. cit.*, 72.

mieli przygotować do końca października 1925 r. wnioski dotyczące rozszerzenia kompetencji organów I i II instancji¹⁸. Mimo podjętej uchwały żadne z ministerstw – z wyjątkiem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych – nie wywiązało się z postawionego zadania. Cała akcja doprowadziła do zebrania materiałów dotyczących problematyki dekoncentracji. Dobrą pracę przeprowadziło Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, które pismem z 21 września 1925 r. przekazało wojewodom materiały, spostrzeżenia i wnioski dotyczące dekoncentracji w zakresie wszystkich działów administracji zespolonej¹⁹.

4

Problematykę dekoncentracji podjęła również kolejna komisja usprawnienia administracji. Dnia 2 stycznia 1926 r. rząd Aleksandra Skrzyńskiego powołał Komisję dla Reformy Administracji pod prezydencją prof. Michała Bobrzyńskiego. Oprócz niego do komisji weszli jeszcze Stanisław Kasznica i Stanisław Smólski. Ze względu na trzyosobowy skład gremium to nazwano „komisją trzech”²⁰. W sprawie dekoncentracji komisja otrzymała wnioski wojewodów – dostarczyło je Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – które posłużyły do przygotowania pewnych wytycznych dotyczących opisywanego problemu²¹.

Po intensywnych pracach komisja przygotowała *Sprawozdanie Komisji powołanej przez Pana Prezesa Rady Ministrów do opracowania projektu reorganizacji Administracji Państwowej*. Swoje spostrzeżenia komisja podzieliła na cztery punkty²²:

1. Zespolenie władz rządowych;
2. Samorząd;
3. Ustrój urzędów wewnętrzny;
4. Granice województw.

W trzecim punkcie komisja podjęła kwestię wewnętrznego ustroju urzędów, a w nim sprawy dekoncentracji. Zgodnie z przepisami konstytucji marcowej postulowała dokonanie głębokiej dekoncentracji w drodze przeniesienia władzy na organy terenowe. Do jej przeprowadzenia komisja proponowała przygotowanie

¹⁸ R. Hausner, *Dekoncentracja*, s. 2.

¹⁹ *Ibidem*, s. 2.

²⁰ R. Hausner, *Pierwsze dwudziestolecie Administracji Spraw Wewnętrznych*, Warszawa 1939, s. 152–153.

²¹ R. Hausner, *Dekoncentracja*, s. 3.

²² M. Bobrzyński, St. Kasznica, St. Smólski, *Projekt reorganizacji administracji państwowej*, [w:] W. L. Jaworski, *Projekt konstytucji*, Kraków 1928, s. 210–212.

specjalnej ustawy upoważniającej rząd do zmian przepisów prawa w tym zakresie²³. Komisja wskazywała również na potrzeby: racjonalizacji etatów urzędniczych; zweryfikowania przepisów dotyczących sprawozdawczości, uproszczenia procedury wydawania decyzji administracyjnych, aby usunąć z nich zbędny formalizm, oraz przeprowadzenia weryfikacji urzędników pod względem wykształcenia, żeby do struktur administracyjnych trafiało więcej prawników²⁴.

Mimopropozycja sprawozdania rządu A. Skrzyńskiego nie zdążyła być wykorzystana. 5 maja 1926 r. gabinet upadł, co wymusiło odłożenie projektów przygotowanych przez komisję trzech²⁵. Jeszcze tego samego roku powołano kolejną komisję dla usprawnienia administracji. Drugi rząd Kazimierza Bartla 16 czerwca 1926 r. wyłonił komisję do spraw reorganizacji administracji pod przewodnictwem ministra spraw wewnętrznych Kazimierza Młodzianowskiego. Do komisji powołano także ministrów: skarbu – Czesława Klarnera, sprawiedliwości – Wacława Makowskiego, przemysłu i handlu – Eugeniusza Kwiatkowskiego, robót publicznych – Witolda Broniewskiego i kolei – Pawła Romockiego²⁶.

W posiedzeniach komisji brał także udział minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego Antoni Sujkowski i minister reform rolnych Witold Staniawicz. Współpracowali z nią podsekretarze stanu: w Ministerstwie Sprawiedliwości – J. Siennicki, w Ministerstwie Kolei – J. Eberhardt, w Ministerstwie Robót Publicznych – Górski; dyrektorzy departamentów: w Ministerstwie Skarbu – T. Grodyński, w Ministerstwie Przemysłu i Handlu – Malangiewicz, naczelnik wydziału administracji w Ministerstwie Sprawiedliwości sędzia apelacyjny – Kirst, naczelnik wydziału organizacyjnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – Roman Hausner, główny inspektor w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – S. Twardo, naczelnik wydziału osobowego w prezydium Rady Ministrów – Rodzicz-Laskowski, naczelnik wydziału osobowego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych – Dobrowolski, naczelnik wydziału Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych – B. Dratwa, zastępca szefa kancelarii cywilnej prezydenta – K. Świtalski; radcy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych: J. Śliwiński, Wł. Czapiński i J. Drążek²⁷.

Komisja ministra Młodzianowskiego nie zajmowała się szczegółowo kwestią dekoncentracji. W założeniach stwierdzała, że podstawą prac określających kom-

²³ R. Hausner, *Dekoncentracja*, s. 3.

²⁴ M. Bobrzyński, St. Kasznica, St. Smólski, *op. cit.*, s. 224–228.

²⁵ M. Baumgart, *Gabinet Aleksandra hr. Skrzyńskiego 20. XI. 1925–5.V.1926 r.*, [w:] *Gabinety drugiej Rzeczypospolitej*, s. 138–147.

²⁶ „Mon. Pol.”, 1926, nr 135.

²⁷ Arch. Akt Nowych w Warszawie, Min. Spraw Wewn. (dalej MSW), sygn. 1, s. 36, 42, 69, 76, 118.

petencje ministerstw powinna być jak najdalej posunięta dekoncentracja władzy²⁸. W projekcie rozporządzenia o organizacji ministerstw wprowadziła tzw. dekoncentrację w obrębie poszczególnych stanowisk tego samego urzędu, czyli przesunięcie punktu ciężkości podejmowania decyzji z ministrów i innych wyższych urzędników na naczelników wydziałów i referentów²⁹.

5

Ostatnia komisja dla usprawnienia administracji powstała 27 września 1928 r., powołana przez rząd premiera K. Bartła. Nosiła oficjalną nazwę: Komisja dla Usprawnienia Administracji Publicznej. Do jej zadań miało należeć opracowanie planu usprawnienia administracji publicznej: pod względem organizacyjnym i zakresu działania, w dziedzinie metod prac w urzędach, w zakresie systemu kształcenia personelu urzędniczego oraz całej polityki personalnej. Komisja miała się składać z osób powołanych przez premiera, które do realizacji jej zadań miały prawo przeprowadzania niezbędnych badań w poszczególnych urzędach w sposób niehamujący toku spraw urzędowych³⁰. Na czele komisji stanął Maurycy Jaroszyński – były podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. W jej skład weszli m. in. wojewoda wileński W. Raczkiewicz, były wojewoda poleski W. Roman, dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego J. Buzek, referent w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych W. Brzeziński, a sekretarzem generalnym komisji został radca ministerialny J. Brzozowski³¹.

Jednym z głównych celów komisji było przeprowadzenie zasady dekoncentracji w administracji. Wypełnienie tego zadania zlecono sekcji ds. dekoncentracji. Do jej składu powołano R. Hausnera, S. Okulicza, W. Reissa, C. Wroczyńskiego, W. Czapińskiego, radcę Gawińskiego i G. Diatłowieckiego³². Sekcja pracowała wspólnie z ekspertami, którzy przedstawiali projekty cedowania kompetencji na organy niższego szczebla. Przykładem może być referat docenta Uniwersytetu Jagiellońskiego Bronisława Helczyńskiego, który przedstawił projekt dekoncentracji w zakresie spraw morskich, należących do zakresu władzy Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Drugim ekspertem był adwokat Iwaszkiewicz proponujący w swo-

²⁸ *Ibidem*, s. 28.

²⁹ R. Hausner, *Dekoncentracja*, s. 3.

³⁰ „Mon. Pol.”, 1928, nr 224.

³¹ R. Hausner, *Pierwsze dwudziestolecie...*, s. 153.

³² *Ibidem*, s. 153–155.

im wystąpieniu dekoncentrację przepisów weterynaryjnych³³. Komisja Jaroszyńskiego była pierwszą w okresie II Rzeczypospolitej, która „przeżyła” powołujący ją rząd. Początkowo sądzono nawet, że pozostanie stałym składnikiem organizacji administracji naszego państwa. Jednak w listopadzie 1933 r. ze względu na brak dalszych kredytów budżetowych na swoją działalność przerwała prace, choć nigdy nie została rozwiązana. W czasie jej istnienia zrealizowano tylko niektóre z propozycji, zwłaszcza te w zakresie częściowej dekoncentracji oraz przebudowy aparatu administracyjnego. Zgodnie z sugestiami komisji wprowadzono we wszystkich ministerstwach biura personalne, a w niektórych – gabinety ministrów. Także korekta podziału wojewódzkiego, której dokonano w latach 1938–1939, również wiązała się z pewnymi wnioskami komisji Jaroszyńskiego³⁴.

6

Podsumowując tematykę dekoncentracji w pracach komisji dla usprawnienia administracji w czasach dwudziestolecia międzywojennego, należy zauważyć, że problem ten wywoływał żywe zainteresowanie władz naszego państwa. Dążyły one do przekazywania kompetencji władczych na organy niższego szczebla zgodnie z postulatami ówczesnej nauki administracji. Dekoncentracja pojmowana była jako proces odciążania administracji centralnej od decyzji o mniejszym ciężarze gatunkowym. Jednak przeprowadzenie szybkiego przesunięcia uprawnień na administrację wojewódzką nie było możliwe ze względu na brak jednolitego systemu administracyjnego, co było pozostałością czasów zaborczych. Również niewątpliwym problemem był brak odpowiedniej kadry urzędniczej. Dlatego proces dekoncentracji trwał przez cały okres II Rzeczypospolitej. Powyższe ustalenia traktujemy jako przyczynek, a dalsze badania obejmą również główne zalecenia doktryny nauki administracji w zakresie opisywanego problemu.

³³ *Z Komisji dla Usprawnienia Administracji Publicznej*, „Gaz. Admin. i Policji Państw.,” nr 20, 1929, s. 728 (16)–729 (17).

³⁴ H. Izdebski, M. Kulesza, *op. cit.*, s. 73–77.